

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravnish-
stvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.
Telefon 3/Vl.

Letnik 2.

Maribor, sreda 29. januarja 1919.

Štev. 23.

Prebivalstvu!

Včeraj, dne 27. prosinca 1919 se je mudila v Mariboru ameriška študijska komisija pod vodstvom podpolkovnika Miles.

To priliklo je uporabilo nemško prebivalstvo Maribora in tudi druge osebe mojega območja za skrbno organizirane demonstracije proti Jugoslaviji. Jaz sem sicer podpolkovniku Milesu obljubil, da ne bom postopal v nobenem oziru proti demonstrantom, v kolikor ni to potrebno za vzdrževanje javnega reda in miru. Proti 1 uri popoldne so pa kolovodje množico na Glavnem trgu nahujskali k izgredom zoper moje varnostne organe, pri čemur so se na zavraten način oddali strelji proti jugoslovanskim stražam. To dejstvo je uradno ugotovljeno. Ker pomenijo ta sovražna dejanja zoper mojo vlado upor, ki se mora strogo ločiti od omenjenih demonstracij, in ker ne trpim njih ponovitve in jih hočem brezpogojno zatreti, odrejam sporazumno z oblastmi SHS v Mariboru:

1. Gostilne in kavarne se zaprejo ob 8. uri zvečer.

2. Točenje alkoholnih pijač v gostilnah in kavarnah je brezpogojno prepovedano.

Prestopek prepovedi pod 1. in 2. se kaznuje s takojšnjo odtegnitvijo obrtne koncesije.

3. Gledališče in oba kinematografa ostanejo do nadaljne odredbe zaprti. Vsake vrste prireditve (plesne zabave, predavanja, koncerti i. dr.) se prepovedujejo.

4. Hišna vrata morajo biti ob 6. uri zvečer zaprta.

5. Po 8. uri zvečer ne sme nobena civilna oseba zapustiti hiše; izvzeti so uradni posli. Uradne osebe se morajo v vsakem slučaju izkazati z legitimacijo, ki jo je izdala predstojeca jim SHS-oblast.

6. Orožje vseh vrst se mora oddati v Dravski vojašnici do jutri ob 2. uri popoldne. Vsi orožni listi se razveljavljajo.

Kdor prestopi določila pod točko 5. in 6., se takoj aretiraj.

Ker so se udeležili demonstracij tudi nekdanji avstrijski častniki nemške narodnosti, oziroma sedanjí nemško-avstrijski častniki, ki jih trpim v Mariboru, zapovedujem, da morajo te osebe brezpogojno zapustiti Maribor do 30. t. m. opoldne in okoliš okrajnih glavarstev Maribor, Ljutomer, Ptuj in Slov. Gradec do 1. svečana opoldne, bodisi da se nahajajo v mojem območju stalno ali začasno. Kdor izmed imenovanih oseb se bo po preteku tega roka nahajal še v prepovedanem kraju, se iztira čez sverno mejo mojega območja.

Glede uradništva nemške narodnosti, tako že odpuščenega kakor tudi še v službi se naha-

jajočega, si pridržujem slične odredbe, kakor hitro se ugotovi njih aktivna udeležba pri dogodkih včerajšnjega dne.

Moji organi bodo nadzorovali izvršitev teh odredb.

V Mariboru, dne 28. prosinca 1919.

General Maister.

K temu oklicu generala Maistra pripomnimo sledeče:

Mi smo opetovano pisali proti temu, da se naj posebno delavstvo, ki je organizirano v nemški socialni demokraciji torej v organizaciji, ki se imenuje mednarodna, ne goni na politične demonstracije, ki služijo samo v nemško nacionalne namene, a naš glas je ostal glas vpajočega v puščavi.

Vsako nasilno postopanje proti oblastim države, v kateri živimo, porodi, da oblasti odredijo stroge naredbe, ki so za vso občinstvo neprijetne.

V nemški socialdemokraciji organizirano delavstvo je s svojim nacionalno šovinističnim nasilnim nastopom pri pondeljki demonstraciji tudi skrivno tega strogega nastopa generala Maistra.

Zahvali se naj za to svojim mednarodnim voditeljem, ki so jih pognali na krvavo cesto.

Priobčujemo ta oklic iz tega vzroka, da ga zve občinstvo, katero svarimo pred vsakim nasilnim nastopom, da ne bo zopet nepotrebnih žrtev.

Zadnje svarilo je posebno namenjeno za zapeljane, v nemški socialdemokraciji organizirane »slovenske« delavce.

Obdržite mirno kri, ne izzivajte, ne hujskajte, ne terorizirajte svojih slovenskih socialdemokratskih tovarišev!

Zapomnite si, nasilstvo se vedno maščuje!

Političen pregled.

Konferenca socialno demokratske stranke na Hrvatskem. 26. jan. je imela v Zagrebu svoje zborovanje socialno demokratska stranka za Hrvatsko. Otvoril je zborovanje Vilim Bukšeg, ki je bil tudi izvoljen za predsednika. V imenu socialno demokratske stranke v bivši kraljevini Srbiji je pozdravil shod sodrug Dragiša Lapčević, ki je izrazil željo srbske stranke, da bi se organiziralo socialno demokratsko gibanje v celi državi v enotni socialno demokratski stranki. Nato je referiral minister Vito nil Korač o političnem položaju. Izvajal je med drugim: Ruska revolucija je v bistvu meščanska, a ne proletarska revolucija. Zato ne moremo od nje pričakovati temeljite socialne revolucije, marveč samo po-

litiko socialne evolucije. Dogodki zadnjih mesecev so pokazali, da socialna revolucija ne vodi do uspeha in do cilja. Tudi v entitinskih državah ne moremo računati z revolucijo, ker so odločujoči krogi še vedno dovolj močni, da lahko vzdržujejo imperijalitično politiko. Politika naše jugoslovanske socialne demokracije mora za v bodoče temeljiti na treh točkah: 1. Na principu demokracije, ki izključuje vsako nasilstvo in vsak terorizem manjšine proti večini. 2. Na načelu internacionalizma, ki je jedino sposoben, da dovede delavstvo do cilja. 3. Na pozitivni politiki. Nato je Korač zagovarjal vstop socialno demokratske stranke v vlado, povdarjajoč, da se je edino na ta način moglo doseči, da so se v vladni program sprejele razne važne socialne točke.

Program zveze narodov. Reuterjev urad poroča: Lord Robert Cecil je v pogovoru na kratko obrazložil svoje nazore o obliki, ki jo bo imela zveza narodov. Cecil smatra ustanovitev mednarodnega sodišča s popolnoma obveznimi pravicami sedaj še kot neizvedljivo in misli, da je za enkrat mogoč samo mednarodni svet, v katerem bo kakor pri delavskih sporih, vpliv in posredovanje glavni faktor onih, ki sklepajo mir. Kakor pri pariški konferenci, tako bi morale tudi za naprej končno odločiti velesile, ker more zveza narodov naposled svoje odločitve izvajati le z vojaškimi silami in ker bi velesile imele vedno vojaško premoč. Priporoča permanenten mednarodni svet zveze narodov. Nad tem svetom bi bil najvišji svet, sestojč iz ministrskih predsednikov in iz vodilnih članov vlad raznih narodov. Ta najvišji svet bi se shajal redoma po gotovih presledkih. Nemčija naj bi se ne dopustila takoj k tej zvezi, temveč šele potem, ko bi pokazala, da je vredna zaupanja. To velja tudi za Ogrsko in za Nemško Avstrijo. Nove, iz bivše avstro-ogrske monarhije nastale države bi se mogle brez težave pripustiti, kakor hitro bi dobile trdno vlado.

Italijani so začeli na nov način pridobivati naše ljudstvo v zasedenih krajih. Razdeljujejo med nje prav po ceni živež, po nekod celo zastonj.

Wilson proti italijanskim zahtevam. „Daily Mail“ poroča, da je Wilson ostro zavrnil italijanskega ministra Sonnina, ki mu je razkladal italijanske aspiracije tako glede Tirolske, kakor tudi glede Dalmacije in našega Primorja.

Italijanski socialisti proti aneksijam. V skupščini v milanski Scali dne 21. januarja so govorili razni socialistični voditelji zoper imperijalitično politiko italijanske vlade. Milanski svetnik Mandolfo je dejal: „Dalmacija šteje 600.000 Slovanov in samo 40.000 Italijanov.

Iz strahu napram slovanškemu proletarijatu išče italijanska buržoazija Dalmacije pomoč pri buržoaziji Italije za sedanjo borbo. Ali je pravično, da se podjarmi s silo italijanskega orožja 600.000 Dalmatincev samo zato, da se zadovolji neznatna manjšina? Govornik je končal ob burnem odobravanju: „Naj torej svobodno odloči ona večina o svoji usodi!“ Potem je govoril zastopnik Turati in ostro napadal aneksionistični program ministra Sonnina.

Mariborske novice.

G. general Majster je izdal zaradi ponedeljkovih dogodkov oklic na občinstvo, katerega je priobčil samo v »Marburgerci« in v »Malih Novicah«. Čudimo se, da ni tudi nam poslal tega oklica. Ali naj interpretiramo to na ta način, da isti ne velja za nas?

Poročnik Vidmajer umorjen. 26. jan. zvečer je nemški morilec z nožem zabodel v trebuh poročnika Vidmajerja, poveljnika artilerije v Spod Dravogradu. Vidmajer je vsled dobljene rane umrl. Nemške hujškarije so povzročile ta čin!

Nemčurska predrznost. Včeraj popoldne se je odigral na ulici prizor, ki jasno dokazuje, da se naši nemčurji tudi iz zadnje »krvave šole« še niso izpametovali. Na glavnem trgu je nekaj slovenskih vojakov mimoidoč pelo. To je nemčursko ženstvo tako razburilo, da so začele glasno zabavljati: Verfluchte windische Hunde itd. Ko to zabavljanje ni prenehalo in so se iste nemčurke, ki so še dopoldne okoli slovenskih kmetic stikale za živem, zgrazale, češ, da se Slovenci sploh upajo na Glavnem trgu prepevati, se neka Slovenka ni mogla več vzdržati in je čisto mirno rekla: Prav imajo, naj pojejo. Tedaj pa je glavna hujškarinja se odtrgla od svoje družbe in začela nad ono Slovenko nesramno vpiti. Ker Slovenka že radi smrti brata, ki so ga Nemci pogladi v smrt, ni hotela povzročiti pouličnega izgrede in se je umaknila, jo je nemčurka skozi vse ulice zasledovala in spotoma ščuvala na njo, češ, ta »windische« odbrava, da je vojaštvo streljalo na Nemce. Kot se vidi, naši nemčurji sami provocirajo še bridkejšo šolo, kot so jo doživeli.

Terorizen nemških soc. demokratov. Od strani naših jugoslovanskih soc. demokratov prihajajo pritožbe o nečutenem terorizmu, ki ga zlasti nemški železničarji nasproti svojim slovenskim tovarišem. Na dan demonstracij so nemški železničarji z grožnjami pritiskali na Slovence k štrajku, oziroma na soudeležbo pri demonstracijah. Po krvavih dogodkih pa so nemški železničarji nasproti slovenskim postali naravnost brutalni. Vsiljujoč jim tožadevna poročila iz nem. nacionalnih listov, jih psujejo z »windische Bluthunde«, z morilci itd. Prisiliti jih hočejo tudi k soudeležbi na današnji pogreb žrtv ponedeljkovih demonstracij. Pri tem jim še grozijo, da bodo ob priliki tega pogreba že videli obračun. Najhujšemu pritisku in šikanam so naši ljudje izpostavljeni v delavnici na koroškem kolodvoru in na Teznu. Slovenski tovariši vztrajajte! Vemo, da je boj, ki ga v teh usodnih dneh bijete, težak. Vemo pa tudi, da je dan obračuna bližje, kot ga pričakujete. Dotlej pa mirno kri!

Nemški socijalni demokrati terorizirajo na grd, ustuden način svoje slovenske tovariše. Postali so bolj šovinistični kot kak najbolj zagrižen Vsenemec. Sedaj jim žugajo s poboji. Hočejo prisiliti, da se udeležijo pogreba ponedeljkovih žrtv in pravijo: Werdet schon sehen die Abrechnung! Kako se to vjema z internacijskimi načeli?

Najhujši hujškač je zunaj na koroškem kolodvoru železniški uradnik Riedl. Kaj ta človek vse počenja, to presega že meje vsake dostojnosti. Proč s hujškačem!

Cenzura. Včeraj so nam zaplenili nekaj vrst; in v vseh teh vrstah ni bilo čisto nič posebnega, ne razburljivega, ne lažnjivega. Pa naj imajo malo veselja, upamo da ne dolgo.

Revizija v Špilju. V Špilju je po odredbi vojaške oblasti revizija omejena in se je poverila nekemu mlademu aktivnemu častniku, ki ima nalogo »uljudno postopati«. Seveda, aktiven mora biti. Kako ima sploh voj. oblast ljubljanska se vtikati v stvari, ki pristojajo samo Nar. vladi v Ljubljani. Seveda, gotovim višjim je neprijetno, da ne morejo kar poljubno pošiljati blago svojim »dragim« znancem. O tej stvari bomo govorili še obširneje. Z intrigami in sumničeni prejšnjih častnikov v Špilju, ki sta do onemoglosti vestno opravljala svojo službo, so si zdaj skušali gotovi ljudje pomagati. Vmes je tudi dosti hrvaško-židovskega upliva. Toda mi zahtevamo, da se revizija nadalje strogo vzdrži in da se spet pokličejo na mesto prejšnji častniki. Dokler se ne uredijo medsebojni trgovski odnosi med nami in nemško Avstrijo, je treba še stroge, neizprosne revizije. To zahteva ljudstvo demokratične države!

Zmrznjena deklica na spomeniku na Glavnem trgu. Včeraj dopoldne so našli med svetniki desetletno deklico zmrznjeno. Kako se je zgodilo, da je otrok, ki ni nič ranjen tam zmrznil in da ga ni nihče niti videl niti opazil, ni jasno.

Spoznali so jo kot hčerko nekega Lešnika. Ne razumemo, da je niso starši tam iskali. Če je bil že nesrečni otrok tam, kjer bi ne smel biti, bi morali vendar starši malo vedeti, kjer se nahaja njih otrok. Takih žrtv je človeku pač najbolj žal.

Stražarja na zvoniku stolne cerkve so zaprli, ker je ob ponedeljkovi demonstraciji razobesil frankfurtarce. Vojaki so vdrli v stolp, odstranili zastavo in razobesili slovensko trobojnico. Weissa, tako je ime čuvaju, so kmalo izpustili.

Dr. Juritsch razširja po mestu vest, da se je podpolkovnik Miles jako neprijazno poslovil od generala Maistra. Da imajo take tendenciozne vesti samo namen hujšati, je očitno, zato je treba take hujške kratkomalo vtakniti v luknjo.

Ponedeljkove demonstracije se je udeležilo tudi mnogo Nemcev oziroma nemčurjev iz okolice. Dokaz, da so te izgrede Nemci že dalje časa pripravljali.

Žrtve demonstracije. Mrtvi so: Hans Bratschitsch iz Dunaja, Marija Bubak, tapetirarjeva soproga, Jan Gornik, kotlar južn. železnice, Friderik Loser, mestni knjigovodja iz Ptuja, V. Hotschewar, član mestne požarne brambe. Suppanz Mina, žena stroje vodja, Petak Justina njena sestra. Ranjeni so: Jožefina Egger, soproga šolskega sluga, Slavka Užar, uradnica štaj. eskomptne banke; Franc Hnilička, uradnik tvrdke Götz; Jožef Filipik, ključavničar j. ž.; Konrad Haubal, strojni ključavničar j. ž.; Franc Walcher, ključavničar j. ž.; Jožef Kolaritsch, mestni učitelj; Jožef Knuplesch, učenec meščanske šole; Adolf Fritz, natakaz brez službe; Janez Tertutz, realčan; Karel Hober, zavarovalni agent; Adolf Ammer, realčan; Gabrijel Kuhar, uradnik tvrdke Wastian-Küster; Avgust Broničer, železniški delavec; Franc Deutschmann, prevodnik; Eduard Werner, železničar; Stanislav Sajovic, gimnazijec; A. Singer, vzgojiteljica v »Töchterheimu«; Pavla Dovnik, prevodnikova hčerka; Jožef Mlinaritsch, kramar.

Kdor hoče jesti naš slovenski kruh mora spoštovati tudi naš slovenski jezik. Sloven-

ci, Slovenke, ki prodajate živila, zapomnite si to in izvršujte to načelo tudi v dejanju. Nekaj poskušeni včeraj na živilskem trgu je doprineslo dokaz, da pretežna večina kupcev, ki se pri nakupu poslužujejo nemščine, čisto dobro razume in govori slovensko, če le hoče. Dozdaj to niso hoteli, ker so ravno naši mlačni okoličani sami zato skrbeli, da so celo na slovenska vprašanja slovenskih kupcev dajali raje nemški odgovor nego slovenski. S tem smo naše nemčurje največ sami razvabili, da so si vtepli v glavo, da smo Slovenci samo za to dobri, da renegatsko svojat redimo. Ta naš greh mora odslej izginiti iz našega trga. Naša sveta dolžnost je, naše nemštvo in posbno pa renegatstvo z odločnim nastopom pripraviti do zavesti, da so odvisni od našega slovenskega kruha! Ne bodimo vsaj v teh usodnih urah premehki! Bodimo močje! Ne pozabimo, kako so Nemci namenoma nas in naše jugoslovanske brate v Dalmaciji, Istriji in v Bosni skušali ugonobiti z lakoto, koliko stotisoče žrtv so po tem satanskem načrtu v resnici tudi ugonobili samo v prej omenjenih krajih, da ne govorimo o še večji zlobnosti, o še večjih žrtvah od strani rajhovskih Nemcev v Srbiji, Belgiji in sploh povsod, kjer je stala pruska soldateska. Kdor se na te milijonske žrtve le mimogrede spomni, ta ne more to malo zadoščenje, ki ga zdaj mi terjamo od naše nemškutarije, prisojati za maščevanje, čeprav bi bilo tudi isto na mestu. Mi teh ljudi, ki nas zmerjejo za »slawische Bluthunde« ne držimo vključene v verigah in po prisilnih taboriščih, svobodni so, da se prežive sami od sebe tu med nami ali pa gredo svobodno, kamor jih srce žene.

Razne novice.

Računski zaključek Avstro-Ogrske banke. Avstro-Ogrska banka priobčuje svoj računski zaključek za leto 1918. Iz računskega zaključka je razvidno, da je krožilo po deželah bivše Avstro-Ogrske koncem leta 1918 za 35½ milijard papirnatega denarja. Pri izbruhu vojne v mesecu juliju 1914. je krožilo za 2 milijardi 129 milijonov kron, koncem leta 1914. že za 5 milijard 136 milijonov kron, koncem leta 1915. za 7 milijard 162 milijonov kron, koncem leta 1916. za 10 milijard 888 milijonov kron, koncem leta 1917 za 18 milijard 439 milijonov kron in koncem leta 1918. že za 35 milijard 588 milijonov kron papirnatega denarja.

Novi bankovci za avstro-ogrske banko. Kakor poročajo z Dunaja, je vojaško geografski zavod na Dunaju zaposlen s tiskom novih bankovcev za avstro-ogrske banko. Vlada označuje to de'lo kot zelo nujno. Ti bankovci seveda v jugoslaviji ne bodo veljavni.

Policijske ure v Parizu. Kakor poroča »Venkov« morajo biti celo v Parizu vsi javni lokali zaprti in se sploh nikjer ne vrše kake hrupne zabave. In pri nas? Celo po deželi se prirejajo »bali«, kjer se popiva do nezvesti!

Juraj Gredlič, brivec v Tegetthoffovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl

Maribor, glavni trg 22

priporoča vakovrstne razglednice, papir, knjige, povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.

Ura **Franjo Bureš**, Tegetthoffova cesta 39 prevzame vsa popravila.